

סדרת

מאמרי הזרבי

חב"ד
כל חלב לכל אחד

צעירי
אגודת
חב"ד

הכנה ליום ההילולא ג' תמוז - שלושים שנה

פרשת בהר:
מאמר "ליתן זו יצרת" תשי"ב

על הצדיקים ועל החסידים

מאמר "לויתן זה יצרת" - ספר המאמרים תשי"ב, עדר
ל"ג בעומר הוא יום שמחתו של רבי שמעון בר יוחאי. עניינו של רבי שמעון מבואר בחסידות לרוב, כמו גם
תפקידו והשפעתו על היהודים שבדור. רשב"י הוא תסמין של תופעה שחוזרת על עצמה, הווי אומר: יש רשב"י
שבכל דור, שהשפעותיו נמשכות כל הזמן.
המאמר "לויתן זה יצרת", שאמר הרבי בשבת פרשת שמיני תשי"ב, עוסק בין היתר בעבודת הנשמות של
רשב"י וממשיכיו, ונותן טעם מיוחד ביום הגדול.

א. משחק עם לויתן

המנחה) יושב ומשחק עם לויתן, שנאמר "לויתן זה
יצרת לשחק בו".

וצריך להבינו הענין בזה.

לויתן אלו נשמות הצדיקים – שמחברים
את העולם עם אלוקות

ומבאר בלקוטי תורה³, דלויתן הוא מלשון
"הפעם לזה אישי אלי"⁴, היינו לשון התחברות.
וקאי [= הכונה היא] על הנשמות שענינם הוא
לפעל התחברות העולמות עם אלוקות.

הקדוש ברוך הוא מתענג מעבודת החיבור
של הצדיקים

וזהו ענין "משחק עם לויתן", שהקדוש ברוך הוא
מתענג מעבודת הנשמות לחבר עולמות ואלוקות.
וכמו על דרך משל למטה:

שכדי לעורר שחוק ותענוג אצל אדם גדול, שר,
וכל שכן וקל וחומר מלך - אי אפשר לעורר בו
תענוג על ידי שנותנים לו דבר גדול ויקר ביותר,
מאחר שאצלו אפילו הדבר היקר ביותר אינו תופס
מקום כלל.

אלא התענוג אצלו הוא על ידי דבר חדוש שהיא
הכף הטבעי, כמו על ידי צפור המדברת וכיצא

בפסוק נאמר "לויתן זה יצרת לשחק בו".
חז"ל מתארים איך הקדוש ברוך הוא יושב
מדי יום לשחק ולהשתעשע עם הלויתן.

המשמעות הרוחנית של הדברים: 'לויתן'
מסמל את נשמותיהם של הצדיקים,
שמחברים (מלשון ליווי) את העולמות עם
האלוקות. הקדוש ברוך הוא מתענג ונהנה
במיוחד מעבודתם הרוחנית של הצדיקים,
בגלל החידוש המפתיע בכך שהעולם
והאנשים שלכאורה רחוקים מאלוקות
מתחברים אל הקדוש ברוך הוא.

הקדוש ברוך הוא משחק עם הלויתן – מה
משמעות הדברים?

לויתן זה יצרת לשחק בו¹.

ואיתא [= כתוב] בגמרא²: שמים עשרה שעות
היי היום [= יש ביום] - שלוש שעות ראשונות,
הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בתורה; שלוש שעות
שניות יושב ודן; שלוש שעות שלישיות יושב וזן;
שלוש שעות רביעיות (שהוא סוף היום, זמן תפילת

3. ריש פרשת שמיני.
4. ויצא כט, לד.

1. תהלים קד, כו.
2. ע"ז ג, ב.

ומבלעים במקורם, ומיד כשהם יוצאים מן הפים (מן הים), מקור חיותם, הם מתים.

ועוד זאת, דלא זו בלבד שִׁכְשְׁנָפְרָדִים מִמְקוֹר חיותם הם מתים, אלא שגם בהיותם בתוך הים שהוא מקור חיותם, אין הם מציאות בפני עצמה כָּלֵל, אלא כל מציאותם היא מקור חיותם...

מה שאין כן הברואים שביבשה יכולים להיות נפרדים ממקורם לפי שעה. דהרי "הכל היה מן העפר"⁵, הינו שהעפר הוא מקורם, ומכל מקום יכולים להיות לפי שעה באויר.

וגם כשנמצאים על האדמה, אין הם חלק ממציאות העפר, אלא הם מציאות בפני עצמה.

נשמות ימיות: חיבור למקור; נשמות יבשתיות: נתק מהמקור

ומזה יובן גם בנמשל למעלה.

דהִפְרַשׁ בין הנשמות דים ונשמות דיבשה, הינו נשמות דעלמא דאתכסיא [= מהעולם הנסתר] ועלמא דאתגליא [= העולם הגלוי], הוא:

דהנשמות דעלמא דאתכסיא הם תמיד כלולים במקורם, הינו שפּרְגִישִׁים תמיד את מקורם וכל מציאותם היא מציאות המקור.

מה שאין כן הנשמות דעלמא דאתגליא, אף שהם מבינים ומשיגים שכל מציאותם היא מצד המקור, מכל מקום אינם בבטול במציאות.

ג. נוני ימא

הנשמות הימיות – ה'לווייתנים' – מרגישות כל הזמן את המקור האלוני שלהן, ולכן בטלות לחלוטין כלפיו ודבקות בו.

דמויות של צדיקים שמאפיינות במיוחד את סוג הנשמות הזה: רבי שמעון בר יוחאי ("אנא סימנא בעלמא"), הבעל שם טוב ואדמו"ר הזקן ("נשמה דאצילות").

'נשמות ימיות' בטלות במציאות לאלוקות

דהנשמות דעלמא דאתכסיא, להיות שהם מרגישים תמיד את מקורם, הרי הם בבחינת בטול במציאות ממש.

בזה. כי אף שנגזר הדבור בצפור אינו בערך לדבור האדם, מכל מקום, מחמת החדוש שבדבור, הרי זה גורם שחוק ותענוג.

וכן הוא בנמשל, בענין חבור עולמות ואלקות שעל ידי עבודת הנשמות למטה:

הגם שעבודת הנשמות למטה אינה בערך ככל לאפן עבודתה בהיותה למעלה,

דהרי אף מי שהוא צדיק גמור, עובד הני' ביראה ואהבה רבה בתענוגים, לא יגיע למעלת האהבה בהיות הנשמה למעלה...

מכל מקום, מחמת החדוש שבדבור הרי זה גורם תענוג ושחוק למעלה...

ב. לווייתן ושור הבר

במדרש מתואר שלעתיד לבוא יערך קרב בין הלווייתן לבין שור הבר, שיהרגו אחד את השני.

לווייתן מסמל את הנשמות הימיות – הצדיקים שמחוברים כל הזמן למקור האלוני ובטלים כלפיו (כשם שהיצורים הימיים חיים כל הזמן בים ובלועים בו); ואילו שור הבר מסמל את הנשמות היבשתיות – אלו שיש נתק בין לבין המקור האלוני ואינם בטלות לחלוטין כלפיו (כשם שהיצורים היבשתיים מסוגלים לחיות באויר, וגם בהיותם על האדמה הם מציאות לעצמם).

מלחמת הלווייתן ושור הבר

ובזה יובן מה שאמר רבותנו זכרונם לברכה במדרש⁶: לעתיד לבוא עושה הקדוש ברוך הוא לצדיקים קניגיא [= קרב] עם לויתן ושור הבר, ולויתן ישחט לשור הבר בסנפיריו.

יצורים ימיים – קשורים למקורם; יצורים יבשתיים – מנותקים ממקורם

ומבאר בלקוטי תורה⁶, דהִפְרַשׁ בין לויתן ושור הבר הוא, דלויתן הוא מהברואים שביים ושור הבר הוא מהברואים שביבשה.

דברואים שביים הם תמיד קשורים למקורם

5. ויקרא רבה פי"ג, ג.
6. שמיני יח, ב ואילך.

7. קהלת ג, כ.

דוגמאות לנשמות ימיות

וּבְעֵינַי זֶה מְבִיא בְּלִקוּטֵי תוֹרָה שֶׁם שְׁלוֹשָׁה פְּרוּשִׁים:

פְּרוּשׁ אֶחָד דְּבַר הוּא מִלְשׁוֹן "בַּר לִבְבִּי"¹², שֶׁהוּא עֵינַי בְּרוּר וְזִכְוָה - הֵינּוּ דְקָאֵי עַל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּחִינַת שׁוּר, שֶׁכָּבֵד נִתְבָּרְרוּ וְנִזְדַּכְּכוּ.

וְעוֹד פְּרוּשׁ דְּבַר הוּא לְשׁוֹן תְּבוּאָה, כְּמוֹ "לְשִׁבֵר בַּר"¹³ - דְּעַל יְדֵי הַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּחִינַת שׁוּר בָּאִים לְצַמִּיחַת הַתְּבוּאָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב¹⁴ "וְרַב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוּר..."

וּפְרוּשׁ שְׁלִישֵׁי בְּבַר, דְּבַר הוּא לְשׁוֹן חוּץ... שֶׁהוּא מְנַגֵּד אֶל הַפְּנִים.

וְיֵשׁ לוֹמֵר, דְּשִׁלְשָׁה פְּרוּשִׁים אֵלֶּה בְּעֵינַי שׁוּר הֵבֵר הֵם כְּנֶגֶד שְׁלוֹשׁ הַמַּדְרָגוֹת דְּצַדִּיקִים, בִּינּוּנִים וּרְשָׁעִים:

דְּצַדִּיקִים הֵם בְּחִינַת בְּרוּר וְזִכְוָה, שׁוּר הֵבֵר לְשׁוֹן בְּרוּר;

וּבִינּוּנִים הֵם בְּחִינַת "וְרַב תְּבוּאוֹת בְּכַח שׁוּר", שֶׁהֵרִי בִּינּוּנֵי הוּא מִי שֶׁלֹּא עָבַר עֲבָרָה מִיָּמָיו וְלֹא יַעֲבֹר לְעוֹלָם¹⁵;

וּרְשָׁעִים הוּא עֵינַי הַחוּץ הַסּוֹתֵר לְהַפְּנִים, שֶׁהֵם נִלְחָמִים עִם הַצַּדִּיקִים.

ה. הַקְּנִיגְיָא

זוּ מִשְׁמַעוֹת הַקֶּרֶב בֵּין הַלוּוִיִּתַּן לְשׁוּר הַבֵּר, שְׁבוּ יִשְׁחוּט הַלוּוִיִּתַּן אֶת הַשׁוּר: הַיִּיעוּד שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים הוּא לְהַעֲלוֹת גַּם אֶת שָׂאֵר הַנִּשְׁמוֹת עַד כַּדִּי יִצְרֵת אִיחּוּד וְחִיבוּר מוּחֲלָט שֶׁלֵּהֵן עִם הָאֱלֹקוֹת ("שְׁחִיטָה" בְּמוֹבֵן שֶׁל מִשְׁחִיחָה).

הַהִשְׁפָּעָה שֶׁל נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עַל שָׂאֵר הַנִּשְׁמוֹת גּוֹרֵמַת לְהַתְּעֵלוֹת גְּדוּלָה גַּם בְּנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עֲצָמוֹן.

הַלוּוִיִּתַּן שׁוֹחֵט אֶת שׁוּר הַבֵּר - הַצַּדִּיקִים מַעֲלִים אֶת כּוֹלָם

וְעַל פִּי זֶה יוֹבֵן הָעֵינַי שֶׁלְעֵתִיד לְבֹא לְוִיתָן שׁוֹחֵט לְשׁוּר הַבֵּר בְּסִנְפִּירָיו.

וְכִמּוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי, שֶׁאָמַר "אֲנָא סִימְנָא בְּעֵלְמָא [= אֲנִי סִימֵן בְּלִבְד]";⁸ שֶׁהֵיָהּ בְּחִינַת בְּטוּל בְּמִצִּיאוֹת לְמִקְוֵוֹ. [וּמִכֵּיּוֹן שֶׁבְּטוּל לְמִקְוֵוֹ בְּאִפְסוֹן שֶׁכָּל מִצִּיאוֹתוֹ הֵיא מִצִּיאוֹת הַמִּקְוֵוֹ, לְכֵן אָמַר "אֲנָא סִימְנָא בְּעֵלְמָא", כִּי לְהֵיחֵדוֹ מִצִּיאוֹת הַמִּקְוֵוֹ הֵרִי הוּא מִצִּיאוֹת גְּדוּלָה בְּאֵמַת]...
וּמוֹסִיף כְּבוֹד קִדְשֵׁת אֲדָמוֹר"ר הַצֶּמַח צֶדֶק בְּהִגָּהָה עַל מֵאֲמַר אֲדָמוֹר"ר הַזְּקוּן⁹: וְכֵן הַבְּעַל שֵׁם טוֹב.

וְיֵשׁ לוֹמֵר, דְּמִזָּה מוֹבֵן גַּם לְעֵינַי כָּל מִמְלָאָה מִקּוֹמוֹ שֶׁל הַבְּעַל שֵׁם טוֹב, שֶׁגַּם הֵם בְּחִינַת נוֹנֵי יְמָא [= דְּגֵי הֵימָּם], נִשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְפְּסִיאָ.

וּבְפֶרֶט נִשְׁמַת רַבְּנֵי הַזְּקוּן, עַל פִּי פִתְגָם כְּבוֹד קִדְשֵׁת אֲדָמוֹר"ר (מַהוֹרֵש"ב) נִשְׁמַתוֹ עֲדוּן¹⁰, שֶׁרַבְּנֵי הַזְּקוּן הֵיָהּ נִשְׁמָה דְּאֲצִילוֹת. וְהֵרִי מְבַאֵר בְּאֵגְרַת הַקִּדְשִׁי¹¹, דְּנִשְׁמָה דְּאֲצִילוֹת בְּהִיחָתָה לְמִטָּה הֵרִי הֵיא כְּמוֹ לְמַעְלָה בְּאֲצִילוֹת, וְלִכֵּן כְּשֵׁיִשׁ אֵיזָה עֵינַי שֶׁאֵינוֹ כְּדָבְעֵי [= כְּרָאִי], אֵינּוּ הוּא מְבַלְבֵּל לְנִשְׁמָה דְּאֲצִילוֹת.

וּמִכָּל זֶה יוֹבֵן לְעֵינַי, דְּלוּוִיתָן קָאֵי עַל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת נוֹנֵי יְמָא, נִשְׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְפְּסִיאָ. וְכֵלְן קְרוּיוֹת עַל שֵׁם הַלוּוִיתָן, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַדְּגָ הַגְּדוֹל שֶׁבְּבְרוּאֵי הֵימָּם.

ד. שׁוּר הַבֵּר

הַנִּשְׁמוֹת הַיִּבְשִׁתִּיּוֹת - הַשׁוּרוֹרִים - כּוֹלְלוֹת שְׁלוֹשָׁה טִיפּוּסִים: צַדִּיקִים שֶׁהִגִּיעוּ לְשִׂיא שְׁאֵלֵיו אִפְשָׁר לְהִגִּיעַ בְּמִסְגֵּרַת הַיְּבִשָׁה (בַּר מִלְשׁוֹן בִּירוּר וְזִיכּוּר); בִּינּוּנִים שֶׁהִתְנַתְּקוּ מִהַעֲבִירוֹת וּמִשִּׁגִּים צְמִיחָה רֹחֲנִית (בַּר מִלְשׁוֹן תְּבוּאָה); וּרְשָׁעִים שְׁלֹחֲמִים בְּצַדִּיקִים (בַּר מִלְשׁוֹן חוּץ).

שׁוּר הַבֵּר: צַדִּיקִים, בִּינּוּנִים וּרְשָׁעִים

אֲמַנָם, שׁוּר הַבֵּר הֵם הַנְּשָׁמוֹת דְּעֵלְמָא דְּאֵתְגְּלִיאָ; שֶׁהַנְּשָׁמוֹת הֵם בְּחִינַת שׁוּר, נְבָרָאִים שֶׁבִּיבְשָׁה, אֲךָ מִכָּל מִקּוֹם הוּא שׁוּר הַבֵּר.

8. זח"א רכה, א.

9. הובא בהגהות כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע ללקוטי תורה פ' שמיני - נדפס בהוספות ללקוטי תורה יח, א.

10. ספר השיחות תורת שלום ע' 166. ועוד.

11. סימן כ.

12. תהלים כד, ד.

13. מקץ מב, ג.

14. משלי יד, ד.

15. תניא ריש פרק יב.

ה'שחיטה' גורמת להתעלות גם ב'לויתן'

והנה בהמשך הענין בלקוטי תורה שם מביא גם את פעלת השור הבר בלוי'תן לעתיד לבוא.

ויש לומר הבאור בזה, משום שעל ידי שהצדיקים שמבחינת עלמא דאתכסיא, נוגי ימא, פועלים העלאה בנשמות שבבחינת שור הבר, הנה זה עצמו פועל עליה גדולה גם בצדיקים אלה.

ועל דרך המבאר¹⁷ דירידת הנשמה אינה לצרף עצמה, דהנשמה עצמה אינה צריכה תקון, ולא ירדה אלא כדי לברר את הגוף ונפש הבהמית. אבל מכל מקום, על ידי עבודתה יש לה עליה.

הינו, שתכלית הכונה דהנשמות דעלמא דאתכסיא, בחינת לוי'תן, שהם יעלו גם את הנשמות דעלמא דאתגליא, שגם הם יגיעו למדרגה זו דלוי'תן.

הינו, לא רק חבור עולמות ואלקות בכלל, אלא שהחבור יהיה בדרגת לוי'תן, עלמא דאתכסיא...

דזהו ענין שחיטת שור הבר על ידי הלוי'תן:

דהנה בענין שחיטת שור הבר הרי ידוע ד"אין ו'שחט' אלא ו'משך'¹⁶, דהינו ההמשכה וההעלאה מרשות לרשות.

שהנשמות דעלמא דאתכסיא ישפיעו על הנשמות דעלמא דאתגליא להעלותן. ועד שיפיעו אפלו על הרשעים הנלחמים עם הצדיקים, להעלותם מרשות הקלפה לרשות הקדושה...

17. תניא פרק לו.

16. חולין ל. ב.

שליחת הרבי לעיר עכו והמחוז, ארץ הקודש

נלקחה לבית עולמה
ערב שבת קודש כ"ה ניסן ה'תשפ"ד

תרומת בנה יבדל לחיים טובים
הרה"ת **מנחם מענדל שי' אורכמן**

"השואר
במה היא
ההתקשרות?..
כשהוא לומד
המאמרי
חסידות שלי"

(היום יום כ"ד סיון)

חסיד,
הצטרף ללימוד המאמר השבועי
לקראת יום ההילולא

יום ההילולא - ג' תמוז

שלושים שנה

שלישי | כ"ו סיון | היכל מגורה, תל אביב

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי
אגודת
חב"ד